

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss om revidering av EU:s utsläppshandelssystem ETS 2026

Er beteckning: KN2026/01568

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar EU-kommissionens arbete med att utveckla ETS och andra styrmedel för att nå klimatneutralitet 2050, negativa utsläpp därefter och det nya 2040-målet. Omställningen är en nödvändig strukturomvandling som måste stärka Europas strategiska autonomi, minska fossilberoendet och skapa långsiktiga, hållbara värdekedjor – särskilt viktigt för Västerbotten med dess skogsbruk, bioekonomi och industriella omställning.

Länsstyrelsen betonar att omställningen måste ta hänsyn till regionala förutsättningar och inte reducera skogen till enbart en kolsänka. Skogsråvara och skogsprodukter är avgörande för klimatomställningen, men osäkerheter kring framtida tillväxtförhållanden kräver robusta klimatanpassningsåtgärder. Skogens förmåga att leverera råvara måste utvecklas i synergi med biologisk mångfald, klimatanpassning och LULUCF-målen.

För att klara Parisavtalets 1,5-gradersmål och undvika riskfyllda tippningspunkter krävs snabba utsläppsminskningar. Permanenta negativa utsläpp är nödvändiga, men får inte användas som ursäkt för att fördröja omställningen av fossila sektorer. EU ETS bör utformas för att stödja cirkulära affärsmodeller, teknikutveckling och självförsörjning på hållbara bränslen och material – utan att hindra nya lösningar eller skapa orättvisa konkurrensförhållanden.

För att omställningen ska lyckas krävs också att intäkter från ETS (eller kompletterande resurser) används för att stärka den regionala omställningskapaciteten, exempelvis genom investeringar i energi- och transportinfrastruktur, bostäder och kompetensförsörjning. Detta är särskilt viktigt i regioner som Västerbotten, där stora

klimatestimeringar behöver matchas med resurser för samhällsutveckling.

Länsstyrelsen Västerbotten avstryker de delar av förslaget som ökar utsläppen eller senarelägger omställningen, och styrker delar av förslaget som stimulerar teknikutveckling, konkurrenskraft, cirkulär ekonomi och uppbyggnaden av nya fossilfria värdekedjor. Detta i syfte att uppnå; utsläppsminskningar som kan skydda befolkningen och verksamheter från klimatförändringarnas konsekvenser, strategisk autonomi från fossilberoende i en geopolitiskt orolig tid och stärkt regional resiliens.

Övergripande synpunkter ur ett regionalt perspektiv

Strategisk autonomi och resiliens

Länsstyrelsen Västerbotten betonar vikten av att EU:s klimatomställning stärker strategisk autonomi genom att minska beroendet av fossila bränslen och öka självförsörjningen på hållbara alternativ. För Västerbotten, med potential att producera fossilfria bränslen, biobaserade material och förnybar energi, är detta särskilt angeläget. Omställningen bör utformas för att stärka regionens näringsliv och samhällsresiliens, samtidigt som den bidrar till EU:s klimatmål.

Klimatpolitiken måste därför gå bortom enbart utsläppsminskningar och även skapa långsiktiga, hållbara värdekedjor som minskar EU:s sårbarhet för geopolitiska störningar. Detta inkluderar:

- **Självförsörjning på hållbara bränslen**, exempelvis genom produktion av elektrobränslen för sjöfart och tunga transporter.
- **Ersättning av fossila material** med trä och andra biobaserade alternativ inom byggsektorn, förpackningsindustrin och andra sektorer.
- **Cirkulära affärsmodeller** som utnyttjar restströmmar och biomassa för att skapa nya, cirkulära produkter och tjänster.

För att realisera detta krävs tydliga, långsiktiga styrmedel som skapar förutsägbarhet för investeringar i fossilfri teknik och hållbara material.

Strukturomvandling och helhetsperspektiv

Västerbotten befinner sig i en särskild situation med stora möjligheter att bidra till EU:s klimatomställning med förnybar energi, skogsprodukter och kolinbindning, jordbruk, teknisk utveckling och industriell omställning. Samtidigt pågår en omfattande samhällsomvandling som kräver investeringar i bostäder, infrastruktur och välfärd, samtidigt som rennäring och biologisk mångfald måste värnas.

Länsstyrelsen Västerbotten understryker att omställningen är en strukturomvandling som måste omfamnas, trots utmaningar för vissa sektorer. EU:s klimatpolitik bör utformas för att skapa trygghet för människor, förutsättningar för näringslivets omställning och stärkt resiliens i regioner som Västerbotten.

EU ETS är ett centralt klimatpolitiskt styrmedel, men dess förändringar får konsekvenser långt utanför de direkt berörda anläggningarna. För Västerbotten måste dessa förändringar bedömas i relation till den pågående regionala omställningen, som beskrivs i länets energi- och klimatstrategi för 2025–2030. Strategin omfattar inte enbart industrin utan även energiförsörjning, transporter, bebyggelse, cirkularitet och resurssymbios.

Klimatpolitiken bör därför inte bedömas utifrån enskilda sektorer eller aktörer, utan utifrån hur den samlade förändringen påverkar utsläpp, naturresurser, ekonomisk utveckling, försörjningsförmåga, social hållbarhet och klimatanpassning.

Skogsbruk, bioekonomi och cirkulära affärsmodeller

Västerbotten har en unik möjlighet att bidra till EU:s omställning genom ett hållbart skogsbruk och en stark bioekonomi. Skogen är en förnybar resurs som kan ersätta fossila material och bränslen, exempelvis genom träbaserade byggmaterial och biobränslen för tunga transporter. EU ETS bör utformas för att stödja denna omställning och inte betrakta skogsbruket som en "kolsänkereserv" för att kompensera för fortsatt fossil användning.

Systemet måste även vara robust och främja cirkulära affärsmodeller som utnyttjar restströmmar. För Västerbotten, där industriell omställning och cirkulär ekonomi är centrala, är det viktigt att EU ETS möjliggör kostnadsreduceringar för verksamheter som bidrar till cirkulära lösningar.

Fossilfri flyg- och sjöfart samt hamnverksamhet

Västerbotten har potential att producera elektrobränslen för flyg och sjöfart. Policy som påskyndar flygets och sjöfartens omställning till fossilfria drivmedel kan bidra till att denna potential realiseras snabbare och blir konkurrenskraftig.

Hamnverksamheten i länet utvecklas och investeringar görs för övergång till fossilfrihet. För att upprätthålla ekonomiskt stabila förutsättningar under denna omställning krävs tydliga och långsiktiga styrmedel.

Synpunkter på förslagen i remissen

Förändring av CAP och linjära reduktionsfaktorn (LRF)

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten avstryker förslagen om förändringar av CAP och den linjära reduktionsfaktorn (LRF).
- Länsstyrelsen Västerbotten anser att Sverige bör verka för att den långsiktiga utsläppsminskningen inom EU ETS inte försvagas på ett sätt som reducerar incitamenten till investeringar i utsläppsfri teknik. Eventuella åtgärder för konkurrenskraft bör i första hand förbättra möjligheterna att genomföra omställningen, snarare än att minska omställningstrycket.

Skälen:

Länsstyrelsen Västerbotten delar bedömningen att europeisk industri behöver ges goda förutsättningar att genomföra investeringar i fossilfri teknik. Det är samtidigt viktigt att skilja mellan att förbättra industrins investeringsförutsättningar och att sänka den långsiktiga klimatstyrningen.

- En långsammare årlig utsläppsminskning inom ETS kan påverka konkurrenskraften för verksamheter i och kring Västerbotten negativt.

Kommissionens förslag till lägre reduktionstakt innebär en risk för att den knapphet på utsläppsutrymme som EU ETS är avsedd att

skapa blir mindre tydlig. Detta kan i sin tur påverka investeringssignalerna för verksamheter där beslut om stora investeringar behöver fattas flera decennier innan investeringen är fullt avskriven.

Detta är särskilt relevant i Västerbotten. Västerbottens pågående omställning omfattar investeringar i energiproduktion, elnät, industri, transporter, bostäder och annan samhällsinfrastruktur. Den regionala energi- och klimatstrategin har därför uttryckligen robust och fossilfri energiförsörjning som ett av fyra fokusområden.

En försvagad långsiktig ETS-signal riskerar leda till att de företag och regioner som redan investerar i fossilfri teknik får en försämrad konkurrenssituation samtidigt som den ekonomiska nyttan av att gå före blir mindre förutsägbar.

En försvagad långsiktig ETS-signal riskerar också att försämra förutsättningarna för teknikutveckling och innovation, vilket är avgörande för att EU ska kunna konkurrera globalt. För Västerbotten, där industriell omställning och utveckling av nya, hållbara material är centrala, är det särskilt viktigt att EU ETS stimulerar investeringar i fossilfri teknik snarare än att förlänga beroendet av fossila lösningar.

- En ökad utsläppsbudget inom ETS innebär ökat behov av utsläppsminskningar eller upptag inom ESR och LULUCF, vilket historiskt varit mer utmanande än utsläppsminskningar inom ETS.

Förslaget innebär en ansvarsförskjutning från ETS-sektorn till ESR-sektorn och LULUCF-sektorn. Medlemsstaterna har för närvarande svårt att nå målen inom ESR till 2030 och LULUCF-sektorn är utmanande på flera sätt, inte minst till följd av att klimatförändringarna i sig påverkar tillväxten i markanvändningssektorn genom ökad risk för skogsbränder, insektsangrepp och torka.

- Förslaget innebär att de kumulativa utsläppen av växthusgaser blir högre. Ytterligare ianspråktagande av utsläppsutrymme försvårar möjligheterna att klara Parisavtalet.

Beräkningar av European Scientific Advisory Board on Climate Change indikerar att EU:s rättvisa andel av den globala koldioxidbudgeten för att nå 1,5-graders målet redan är slut.¹ Lanspråktagande av globalt utsläppsutrymme bör därför i största möjligaste mån begränsas.

Internationella krediter

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten avstryker förslaget om att använda internationella krediter till att öka utsläppsutrymmet inom ETS.

Skälen:

Länsstyrelsen Västerbotten har i tidigare remissyttrande över förslag till klimatmål 2040 (KN2025/01524), framhållit att användande av Artikel 6-åtgärder (internationella krediter) bör undvikas eller begränsas ytterligare.

Länsstyrelsen Västerbotten anser att internationella krediter inte bör användas för att sänka ambitionsnivån inom EU ETS. Ska internationella krediter användas, bör de användas som en säkerhetsventil för att hantera mycket mer osäkra sektorer, såsom markanvändningssektorn. Skogsnäringen är viktig i Västerbotten, samtidigt innebär såväl klimatomställningen som klimatförändringarna osäkra och nya förutsättningar för skogsnäringen framöver. Skogstillväxten kan komma att påverkas, och om internationella krediter ska användas bör de därför primärt användas för att täcka upp för sådana risker.

Internationella klimatåtgärder bör inte försvaga EU:s egen omställning. För Västerbotten är detta relevant eftersom länets industriella och energimässiga omställning bygger på långsiktiga investeringar. Om framtida europeiska utsläppsminskningar i större utsträckning kan ersättas med externa krediter kan värdet av att investera i faktisk utsläppsfri produktion bli mindre förutsägbart.

¹ ESABCC – Scientific advice for the determination of an EU-wide 2040 climate target: “Estimating the EU’s fair share of this remaining budget has legal, ethical and practical dimensions. Dividing a 500 Gt CO₂ budget according to different approaches to equity shows that, from the start of 2020, the EU’s share of the budget based on an equal per capita allocation of emissions would amount to 20-25 Gt CO₂. Dividing the same budget using approaches informed by other ethical principles (such as ability to pay or historical emissions) produces estimates of the EU share, which in some cases suggest that the EU has already used its fair share of the global carbon budget.”

Användningen av internationella krediter riskerar också att försvaga incitamenten för EU att bli självförsörjande på hållbara lösningar. För Västerbotten, som har potential att producera fossilfria bränslen och biobaserade material, är det viktigt att EU:s omställning stärker den inhemska produktionen snarare än att förlita sig på krediter från andra länder. Detta är särskilt relevant ur ett geopolitiskt perspektiv, där EU:s beroende av fossila bränslen från tredje länder redan är en sårbarhet.

Permanent upptag i ETS

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar ambitionen om att inrätta system för finansiering av permanenta negativa utsläpp.
- Länsstyrelsen Västerbotten ställer sig dock kritisk till att utsläppsrätter tillförs ETS för att göra detta. Vidare bedömer Länsstyrelsen att det finns ett stort behov av kompletterande insatser för att bygga upp de marknadsförutsättningar och den infrastruktur som krävs för de stora volymer permanenta negativa utsläpp som väntas krävas under de kommande decennierna för att klara Parisavtalet.

Skälen:

1.5 gradersmålet väntas passeras i närtid: UNEP framhåller i sin senaste rapport² att trots viss framgång i arbetet med att hantera klimatförändringarna är den globala temperaturökningen på väg att passera 1,5°C över förindustriella nivåer, sannolikt inom de närmaste åren. Det finns inga gynnsamma utfall av att stanna kvar över 1,5°C.

Riskerna och effekterna vid en uppvärmning över 1,5°C ökar med varje tiondels grad. De kan antingen växa över tid eller uppstå plötsligt, och inkluderar:

- Förstärkt extremväder, ekosystemförluster och översvämningar av små önationer (SIDS) och låglänta kuststäder. Vid en uppvärmning på upp till/under 3 grader kan glaciärer förlora mer än en fjärdedel av sin massa till år 2100, vilket höjer havsnivån med 12,5 cm, samtidigt som

² [Limiting Overshoot - Navigating exceedance of 1.5°C and pathways towards return | UNEP - UN Environment Programme](#)

skadade eller splittrade ekosystem kan påskynda klimatförändringarna.

- Allvarliga skador på människors hälsa, livsmedelssäkerhet, vattenförsörjning, natur, städer, infrastruktur och ekonomier. Till exempel kan den globala livsmedelsproduktionen minska med upp till 14 procent till 2050 om effektiva anpassningsåtgärder uteblir.

Överskridande av tippningspunkter som blir svåra eller omöjliga att återställa inom mänskliga tidsskalor. Potentiella tippningspunkter inkluderar irreversibla förändringar av inlandsisar, den atlantiska termohalina cirkulationen (AMOC) och Amazonas regnskog.

Permanent negativa utsläpp behövs för att begränsa overshoot (global medeltemperatur på mer än 1.5 grader C över förindustriell nivå) och undvika tippningspunkter: UNEP framhåller att koldioxidavskiljning och lagring (CDR) kommer att behövas utöver, inte som ersättning för, fortsatta minskningar av växthusgasutsläpp. Samtidigt lyfter UNEP att dessa metoder medför risker och avvägningar som begränsar deras potential och kräver noggrann styrning.

- Även vid en optimistisk uppskalning av CDR är det osannolikt att det sänker temperaturen med mer än några tiondels grader under detta århundrade.
- Det behövs robusta styrningsramverk för CDR för att hantera konsekvenser för rättvisa, omfattning och tillämpning – och för att sätta upp säkerhetsåtgärder vid utforskandet av nya och osäkra teknologier som kan få oavsiktliga negativa effekter.

Effekterna i Sverige och Västerbotten av om tippningspunkter

överskrids, är outredda: Nationella Expertrådet för Klimatanpassning framhåller i den nationella klimat- och sårbarhetsanalysen³ att det underlag som använts pekar på betydande osäkerhet kopplad till tippningspunkter och svårförutsägbara händelser med potentiellt mycket stora konsekvenser. Det gäller både ekologiska trösklar och bredare samhällseffekter, exempelvis via försörjningssystem. Expertrådet anser att det behövs bland annat bättre angreppssätt för

³ [Nationell klimat- och sårbarhetsanalys \(bilaga\)](#)

omvärldsbevakning, tidiga varningssignaler och scenariobaserade bedömningar.

Marknadsförutsättningarna för bio-CCS och DACCS saknas idag: I Västerbotten finns aktörer med potential att bidra med permanenta negativa utsläpp, men det som ligger närmast är *utilization* (bio-CCU eller eventuellt DACCU) inte *storage*.⁴

Länsstyrelsen Västerbotten ser positivt på att permanenta koldioxidupptag får en tydligare roll i EU:s klimatpolitik. Detta kan vara särskilt relevant för Västerbotten genom möjligheten att kombinera befintlig bioekonomi och industriell infrastruktur med bio-CCS.

En ytterligare aspekt är att stora bio-CCS-anläggningar kan öka konkurrensen om biomassa. Det kan i sin tur påverka materialproduktion, jordbrukets restströmmar, biologisk mångfald och andra användningar av biomassa.

Bio-CCS bör därför utvecklas, men inte behandlas som en obegränsad klimatresurs.

Permanent upptag bör inte användas som en ursäkt för att fördröja omställningen av fossila sektorer. För Västerbotten, där skogsbruket och bioekonomin är centrala, är det viktigt att permanent upptag kompletterar – snarare än ersätter – utsläppsminskningar.

Länsstyrelsen Västerbotten anser mot denna bakgrund, att det är viktigt att snabbt komma igång med och växla upp arbetet med permanenta negativa utsläpp, men finansieringen bör inte möjliggöras genom ökat utsläppsutrymme inom ETS.

Utvecklingen av MSR

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten framhåller vikten av att det fortsatt ska löna sig för ETS-aktörer att gå före i klimatomställningen, genom att detta ska kunna leda till annullering av utsläppsrätter från reserven.

Skälen:

⁴ Exempel: [Elektrobränsle – fossilfri metanol för sjöfart | Umeå Energi](#)

För Västerbotten och norra Sverige är klimatomställningen central för samhällsutvecklingen och det regionala näringslivets utveckling och konkurrenskraft. I den fortsatta behandlingen av ändringsförslagen kopplade till MSR, framhåller därför Länsstyrelsen Västerbotten vikten av att regioner och näringsliv i framkant inom klimatomställningen inte ska missgynnas av förslagen.

Att ta bort annulleringsmekanismen innebär att MSR i mindre utsträckning än idag kommer att kunna motverka att det byggs upp stora överskott av utsläppsrätter. Överskott av utsläppsrätter ger ett lägre pris, vilket försämrar de ekonomiska incitamenten och konkurrenskraften för verksamheter som går före i klimatomställningen.

Fri tilldelning och koppling till CBAM

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten styrker förslaget om krav på att ta fram investeringsplaner och att faktiskt genomföra investeringarna, samtidigt är det centralt att administrationen för företagen rörande detta blir så lätthanterlig som möjligt.
- Länsstyrelsen Västerbotten anser att en koppling bör säkerställas mellan ETS och CBAM, så att verksamheter som tas ur fri tilldelning samtidigt läggs till i CBAM, i syfte att stärka goda konkurrensförhållanden för industrier på en internationell marknad och undvika koldioxidläckage.
- Länsstyrelsen Västerbotten är kritiska till förlängd fri tilldelning, då detta försämrar konkurrensvillkoren för koldioxidsnåla alternativ och riskerar öka de kumulativa utsläppen av växthusgaser.

Skälen:

Förlängd fri tilldelning minskar auktionsintäkterna som kan gå till omställning, samtidigt finns ett stort behov av breda samhällsinvesteringar för omställning i norra Sverige och Västerbotten.

Förlängd fri tilldelning riskerar också att försvåra omställningen till cirkulära affärsmodeller. Återvinning av kritiska råmaterial bör stimuleras genom ETS. Även om vissa utsläpp kopplade till

återvinning av kritiska råmaterial är mycket svåra att minska, bidrar återvinning till ett minskat behov av primär utvinning och stärker Europas råvaruresiliens.

Avfallsförbränning i ETS

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten styrker förslaget att avfallsförbränning inkluderas i ETS i hela EU, men anser att infasningen bör ske snabbare och utan möjlighet till nationella undantag.
- Länsstyrelsen Västerbotten framhåller att pågående arbete för ökad utsortering av material bör stimuleras och utvecklas för en mer cirkulär ekonomi.

Skälen:

Svenska avfallsförbränningsanläggningar omfattas redan av ETS. Kommissionens föreslagna infasning 2031–2034 och möjlighet till nationell "opt-out" innebär att anläggningar i Sverige inklusive Västerbotten riskerar att fortsatt bära en högre klimatkostnad än anläggningar i andra medlemsstater. En skyndsam harmonisering är också viktig för att inte missgynna tidiga investeringar i CCU och CCS vid avfallsförbränningsanläggningar.

Länets aktörer verkar för en ökad utsortering av avfall för en mer cirkulär ekonomi samt tillvaratagande av potentialen inom CCU. Länsstyrelsen önskar därför i sammanhanget framhålla vikten av att ETS-förslagen kopplade till avfallsförbränning, CCU och CCS, samt annan EU-policy rörande cirkulär ekonomi är harmoniserad och styr i samma riktning.

Incitament för CCU

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar ambitionen att stimulera CCU så att mer cirkulära system byggs upp där kolatomerna gör större samhällsnytta innan de släpps ut i atmosfären. Samtidigt bedömer Länsstyrelsen att förslaget upplägg har en del utmaningar och att ytterligare åtgärder sannolikt krävs.

Skälen:

Länsstyrelsen välkomnar åtgärder som främjar koldioxidavskiljning och -användning (CCU) och som kan bidra till att mer cirkulära system utvecklas. Genom att kolatomerna utnyttjas för större samhällsnytta innan de släpps ut i atmosfären kan CCU spela en viktig roll i omställningen till ett hållbart samhälle. Länsstyrelsen ställer sig även positiv till att ansvaret för utsläppsrätter förskjuts från den aktör som genomför CCU till den som slutligen använder produkten och därmed släpper ut koldioxiden. Detta kan skapa tydligare incitament för att minska utsläppen längs hela värdekedjan.

Samtidigt finns en osäkerhet kring hur kostnadskalkylen för aktörer som överväger att byta från fossila produkter, såsom sjöfartsbränsle, till CCU-baserade alternativ påverkas av förslaget. För att en sådan omställning ska bli attraktiv krävs ytterligare incitament, då de ekonomiska förutsättningarna för att lämna det fossila ännu inte är tillräckligt starka.

Länsstyrelsen bedömer att det finns en risk att förslaget, där CCU-aktörer inte behöver köpa utsläppsrätter för infångad koldioxid, kan leda till en livstidsförlängning av fossila verksamheter som skulle kunna minskas eller ersättas med fossilfria alternativ. Om incitamenten för att övergå från exempelvis cement- och betongproduktion till träbyggande försvagas, finns en risk att fler fossila kolatomer cirkulerar i samhället än vad som är nödvändigt. Detta skulle motverka målet om en snabb och effektiv klimatomställning.

Länsstyrelsen ser positivt på att förslaget undviker dubbelräkning av utsläpp, vilket är en viktig princip för att säkerställa rättvisa och transparenta klimatberäkningar.

Risken för att CCU-produkter exporteras utanför EU och att utsläppen vid användning därmed inte omfattas av EU:s utsläppshandelssystem (ETS) bör hanteras. En möjlig lösning skulle kunna vara att införa en mekanism liknande CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism), fast åt andra hållet – det vill säga att köparen av en CCU-produkt som exporteras från EU betalar för utsläppsrätter. Detta skulle säkerställa att klimatansvaret följer produkten även utanför unionens gränser.

Flyget i ETS

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar att fler flyg föreslås omfattas av systemet för utsläppshandel.
- Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar styrmedel som stimulerar övergången till elektrobränslen för flyg (eSAF), där Västerbotten har goda förutsättningar att bidra med produktion.
- Länsstyrelsen Västerbotten är kritisk till den orättvisa som uppstår när reguljära resenärer och privatflyg belastas med olika koldioxidkostnader, eftersom flera typer av privatjet föreslås undantas från systemet.

Skälen:

Flyg är ett transportslag med mycket höga växthusgasutsläpp, vilket gör det angeläget med styrmedel som främjar effektiviseringar, överflyttning till transportslag med lägre klimatpåverkan eller ökad användning av fossilfria drivmedel. Länsstyrelsen Västerbotten ser därför positivt på att fler flyg omfattas av utsläppshandelssystemet, då detta kan bidra till en mer rättvis prissättning av flygets klimatpåverkan.

I Västerbotten finns betydande potential att producera alternativa flygbränslen, såsom elektrobränslen (eSAF). Styrmedel som stimulerar denna omställning kan bidra till att realisera denna potential och stärka regionens roll i den gröna omställningen. Länsstyrelsen betonar därför vikten av att skapa incitament för en snabb övergång till hållbara flygbränslen.

Länsstyrelsen Västerbotten anser att ett gemensamt system för prissättning av flygets utsläpp bör vara rättvist utformat. Att olika typer av privatjet inte omfattas av förslaget riskerar att skapa en känsla av orättvisa, där reguljära resenärer belastas hårdare än de som flyger med privatflyg. Detta kan underminera förtroendet för systemet och motverka dess syfte att minska flygets klimatpåverkan.

Överflyttning från flyg till tåg bör stimuleras. Långa resor till Stockholm eller kontinenten är vanliga för invånare i Västerbotten. Trots att tåg är ett betydligt mer klimatsmart alternativ är det i dag

ofta dyrare att resa med tåg än med flyg på dessa sträckor. Länsstyrelsen Västerbotten anser därför att ytterligare åtgärder krävs för att stimulera en överflyttning från flyg till tåg, vilket skulle ge betydande klimatnytta.

MS användning av intäkter från auktionering av utsläppsrätter

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten styrker förslaget om att intäkter från auktionering av utsläppsrätter ska användas för att finansiera klimatomställningen.
- Länsstyrelsen Västerbotten bedömer att det finns behov av resurser till att stärka den regionala omställningskapaciteten. För att säkerställa att regioner där betydande klimatinvesteringar och klimatnytta realiserats får tillräckliga resurser, bör ETS-intäkterna även användas för – eller kompletteras med – mekanismer som möjliggör investeringar i den regionala omställningskapaciteten såsom energi- och transportinfrastruktur, bostadsbyggande och annan samhällsinfrastruktur.

Skälen:

Kommunerna är centrala för att möjliggöra omställningen hos ETS-verksamheter genom fysisk planering, bostadsförsörjning, infrastruktur och samhällsservice. Länsstyrelsen Västerbotten ser en risk att klimatnyttan i regionen inte motsvaras av tillräckliga resurser för nödvändiga samhällsinvesteringar.

ETS genererar betydande intäkter som bör användas för att bygga den infrastruktur som krävs för omställningen. För Västerbotten gäller detta exempelvis: elnät, fossilfria transporter, bostäder och kompetensförsörjning, infrastruktur för CCS och CCU, klimatanpassning, samt utveckling av cirkulära värdekedjor.

För att investeringar ska ske där de ger störst klimatnytta måste även samhällseliga förutsättningar finnas på plats. ETS-intäkterna bör därför användas för att stärka regioners omställningsförmåga, särskilt i regioner som Västerbotten där stora infrastrukturinvesteringar krävs för industriell omställning.

Innovationsfonden, Moderniseringsfonden och Industrial Decarbonisation Bank (IDB)

Ställningstagande

- Länsstyrelsen Västerbotten styrker förslagen som syftar till att allokera resurser för klimatomställningen.

Skälen:

Det krävs effektiva finansieringslösningar för att accelerera den pågående klimatomställningen och tillvarata dess potential för ökad konkurrenskraft och samhällsutveckling. I Västerbotten finns flera planerade projekt som hämmas av osäkerhet kring politiska och ekonomiska förutsättningar.

ETS as a service

Ställningstagande:

- Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar åtgärder som främjar implementering av koldioxidprissättning i länder utanför EU.

Skälen:

EU har minskat sina växthusgasutsläpp sedan 1990, men klimatkrisen är global och kräver en accelererad omställning världen över för att Parisavtalets mål ska uppnås. Instrument som stimulerar klimatomställning även utanför EU är därför viktiga för att sprida effektiva system för utsläppsminskningar internationellt.

Industrin i norra Sverige verkar på en global marknad, vilket innebär en risk för koldioxidläckage och försämrade konkurrensvillkor om klimatpolitiken skiljer sig mellan EU och andra marknader.

Länsstyrelsen Västerbotten välkomnar därför verktyg som CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) och "ETS as a service", som kan bidra till mer likvärdiga villkor och minska risken för snedvriden konkurrens.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med klimat- och energisamordnare Elin Söderberg som föredragande.